

РЕШЕНИЕ

№ 19182

гр. София, 22.11.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ РАЙОНЕН СЪД, 157 СЪСТАВ, в публично заседание на
шести ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: **ЗОРНИЦА ИВ. ТОДОРОВА**

при участието на секретаря **ИЛИАНА Б. ВАКРИЛОВА**
като разгледа докладваното от **ЗОРНИЦА ИВ. ТОДОРОВА** Гражданско дело
№ 20231110123739 по описа за 2023 година

Производството е образувано по предявени от ищеца „**Финанси Център**“ ООД, ЕИК: 204980283, срещу ответника **К. П. Б.**, ЕГН: *****, положителен установителен иск по реда на **чл. 422 ГПК** с правно основание **чл. 538, ал. 1, вр. чл. 505, ал. 1 ТЗ** за признаване за установено, че ответникът дължи на ищецасумата **709,40 лв.**, представляваща вземане по издаден от ответника запис на заповед от 18.04.2022 г., с падеж на предявяване, обезпечаващ задължения на ответника в размер на 600,00 лв. главница и 109,40 лв. договорна лихва за периода 18.04.2022 г.-28.10.2022 г., по договор за заем между страните № F90006231 от 18.04.2022 г., ведно със законната лихва от датата на депозиране на заявлението по чл. 417 ГПК - 06.10.2022 г., до окончателното изплащане на вземането, за която сума е издадена заповед за изпълнение от 07.11.2022 г. по ч. гр. д. № 54274/2022 г. на СРС, 157 състав.

Ищецът твърди, че на 18.04.2022 г. ответникът издал в негова полза запис на заповед за сумата от 1150 лв., с падеж на предявяване, без протест и без разноски, но същата не била заплатена. Поддържа, че посоченият записът на заповед е обезпечавал каузално правоотношение между страните, произтичащо от договор за заем № F90006231 от 18.04.2022 г., по силата на който на 18.04.2022 г. ответникът е получил сумата от 600 лв., но не заплатил същата, като дължал и уговорена възнаградителна лихва в размер на 109,40 лв. за периода 18.04.2022 г.-28.10.2022 г. Моли да бъде признато за установено, че ответникът му дължи сума по издадения запис на заповед в размер на 709,40 лв., за която е издадена заповед за изпълнение от 07.11.2022 г. по ч. гр. д. № 54274/2022 г. на СРС, 157 състав и претендира разноски.

Ответницата **К. П. Б.**, в срока по чл. 131 от ГПК, е подала отговор на исковата молба, с който оспорва предявения иск. Признава, че е издала процесния запис на заповед и че със същия е обезпечен сключен между страните договор за заем № F90006231 от 18.04.2022 г. Счита обаче, че не дължи плащане на претендираната сума, поради недействителност на обезпеченото каузално правоотношение. В тази връзка поддържа, че в договора за потребителски кредит не бил посочен размерът на възнаградителната лихва, която била част от същественото съдържание, компонентите, които формират ГПР, както и общата дължима сума. Развива аргументи, че уговореният лихвен процент противоречал на добрите нрави, тъй като надвишавал

трикратния размер на законната лихва. Излага подробни доводи, че клаузите от договора, предвиждащи заплащане на неустойка при неосигуряване на обезпечение, са недействителни, като това пораждало недействителност и на целия договор за заем, тъй като без тези клаузи ищецът не би сключил договора за заем. Моли искът да бъде отхвърлен и претендира разноски.

Съдът, като взе предвид становищата на страните и прецени събраните по делото доказателства, намира за установено следното от фактическа страна:

Въз основа на заявление за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение по чл. 417 от ГПК е образувано ч.гр.д. № 54274/2022 г. по описа на СРС, 157 състав, въз основа на което е издадена заповед за незабавно изпълнение в полза на ищеца за процесната сума, а с Разпореждане № 107373/07.11.2022 г. е отхвърлено заявлението в частта за сумата 440,60 лв. за обезпечаване на неустойка за неизпълнение на задължение по чл. 11 от Договор за кредит от 18.04.2022 г. Срещу заповедта за изпълнение в срок е постъпило възражение от длъжника, поради което на ищеца - заявител са дадени указания за предявяване на иск за установяване на вземането по издадената заповед, като в законоустановения срок ищецът – заявител е предявил настоящия иск.

Между страните не е спорно, а и от представения по делото запис на заповед и Договор за потребителски кредит, сключен на 18.04.2022 г. се установява, че на 18.04.2022 г. ответницата е издала в полза на ищеца запис на заповед, съгласно който е имала задължение да му заплати сума от 1150 лв. с падеж на предявяване, без протест и без разноски; че не е заплатила тази сума на падежа; че издаденият запис на заповед е обезпечавал сключен между страните договор за заем № F90006231 от 18.04.2022 г., по силата на който ищцата е получила сумата от 600 лв., но не е върнала същата, както и, че е уговорена договорна лихва в размер на 109,40 лв. за периода 18.04.2022 г.-28.10.2022 г.

В чл. 11 от договора страните са уговорили задължение на кредитополучателя в срок от 7 дни от подписването на договора, да предостави на кредитора една от следните гаранции: банкова гаранция в полза на кредитора за дължимите суми по договора със срок на валидност 30 дни след крайния срок на плащане на задълженията по договора, или застрахователна полица за сключени в полза на кредитора договор за застраховка с одобрен застрахователен риск от неизпълнение на финансовите задължения от страна на кредитополучателя във връзка с договора и за поддържа валидна застраховка за срока на договора.

В чл. 11.3 от договора страните са уговорили, че при неизпълнение на задължението на кредитополучателя за обезпечаване на кредата, същият дължи неустойка в размер на 440,60 лв., разсрочена за срока на договора и дължима наред с погасителните вноски по кредита.

По делото е представен и стандартен европейски формуляр за предоставяне на потребителски кредити и искане за кредит.

В кориците на ч.гр.д. № 54274/2022 г. по описа на СРС, което е приложено към настоящото дело е представена разписка за получаване на сумата от 600 лв. от страна на ответника

При така установеното от фактическа страна, съдът достигна до следните правни изводи:

За основателността на исквете с правно основание чл. 422 ГПК, вр. чл. 538, ал. 1 ТЗ, вр. чл. 505, ал. 1 ЗЗД в тежест на ищеца е да докаже, че ответникът е издател по валиден и редовен от външна страна запис на заповед за сумата от 1050 лв., по който ищецът се легитимира като поемател, както и че е настъпила изискуемостта на вземането по него. С оглед изричните твърдения за наличие на каузално правоотношение между страните, обезпечено с процесния запис на заповед, ищецът следва да докаже, че с ответника е сключил договор за паричен заем, по силата на който на 18.04.2022 г. му е предоставил сумата от 600 лв., падежът за връщане на тази

сума и че е налице уговорка за възнаградителна лихва, чийто размер за периода 18.04.2022 г.-28.10.2022 г. е 109,40 лв.

На първо място и доколкото предмет на делото по иск, предявен по реда на чл.422 ГПК е вземането по редовен от външна страна менителничен ефект и с въвеждането на каузалното правоотношение, което обезпечава записа на заповед не се променя предмета на делото, то съдът следва да извърши най-напред преценка дали процесният запис на заповед е редовен от външна страна менителничен ефект. Приложеният по заповедното производство запис на заповед е назован „запис на заповед“ и същевременно този израз се съдържа в теста на записа на заповед, с което е изпълнена първата предпоставка за редовността на документа. В записа на заповед се съдържа безусловно обещание за плащане определена сума пари от издателя – ответника на поемателя – ищецът, като е уговорен падеж „на предявяване“ и е удостоверено предявяването му. В записа на заповед е посочено и мястото на издаване. Предвид изложеното и като съобрази даденото разрешение по въпроса за редовността на записа на заповед с Тълкувателно решение № 1/28.12.2005 г. по тълк. дело 1/2004 г. на ВКС, ОСГТК, съдът намира, че същият е редовен от външна страна.

Съдът намира, че предвид липсата на спор между страните и въз основа на представените по делото доказателства може да се обоснове извод за съществуващото между страните правоотношение, което обезпечава издадения запис на заповед, а именно договор за потребителски кредит, по силата на който на ответника е предоставена сумата от 600 лв. Този договор несъмнено е потребителски – страни по него са потребител по смисъла на § 13, т. 1 ЗЗП (ответникът е физическо лице, което използва заетата сума за свои лични нужди), и небанкова финансова институция – търговец по смисъла на § 13, т. 2 ЗЗП. Според легалната дефиниция, дадена в разпоредба на чл. 9 от ЗПК, въз основа на договора за потребителски кредит кредиторът предоставя или се задължава да предостави на потребителя кредит под формата на заем, разсрочено плащане и всяка друга подобна форма на улеснение за плащане срещу задължение на длъжника-потребител да върне предоставената парична сума. Доколкото по настоящото дело не се твърди и не е доказано сумата по предоставения заем да е използвана за свързани с професионалната и търговска дейност на кредитополучателя, то следва да се приеме, че средствата, предоставени по договора за заем (кредит), са използвани за цели, извън професионална и търговска дейност на потребителите, а представеният по делото договор за заем е по правната си същност договор за потребителски кредит по смисъла на чл. 9 от ЗПК. Поради това процесният договор се подчинява на правилата на Закон за потребителския кредит и на чл. 143 – 147б ЗЗП, в това число и забраната за неравноправни клаузи, за наличието на които съдът следи служебно.

Процесният договор отговаря на изискванията за форма, предвидени в чл. 10, ал. 1 ЗПК, който предвижда писмена форма и ясен и разбираем език на клаузите, като всички елементи на договора се представят с еднакъв по вид, формат и размер шрифт – не по-малък от 12, което в случая е изпълнено. Целта на законовото изискване за еднаквост на шрифта и минимален негов размер е договорът да бъде лесно четим и да не се прикриват някои негови параметри чрез малък шрифт. В случая всички елементи на договора са с еднакъв шрифт и размер, позволяващ лесен промит на съдържанието.

В конкретния случай са спазени и изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7, 8, 9, 11 и 12 и 20 ЗПК. Видно от представения по делото договор за кредит е договорен фиксиран лихвен процент на годишна основа, поради което в тази хипотеза не е необходимо посочването на методика за изчисляване на референтен лихвен

процент. Съдът не споделя доводите на ответника, че уговорената лихва в размер на 38,01% противоречи на добрите нрави с оглед надвишаването на трикратния размер на законната лихва. Съдът изходи от разпоредбата на чл. 19, ал. 1 ЗПК в редакцията ѝ към момента на сключване на процесния договор, годишният процент на разходите по кредита изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (**ЛИХВИ**, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит. Ал.4 на същата разпоредба въвежда ограничение по отношение на максималния размер на ГПР, който може да бъде прилаган при договорите за потребителски кредит, а именно не по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определена с постановление на Министерския съвет на Република България. Клаузи, с които се определя ГПР в по-висок размер от посочения са нищожни. Видно от дефиницията на годишен процент на разходите същият включва годишния лихвен процент увеличен с другите преки или косвени разходи, с изключение на тези свързани със събирането на просрочени задължения. Ето защо, според съда за преценката дали договорна лихва като размер противоречи на добрите нрави следва да се изходи от размера на уговорения на ГПР, който по дефиниция включва в себе си и договорната лихва, която следователно е със стойност по-ниска от стойността на ГПР. Въвеждайки максимален размер на ГПР (5 пъти законната лихва) законодателят е приел, че разумният размер на разходите по кредита, в това число и лихви е в размер по-нисък от посочения в чл. 19, ал. 3 ЗПК и кредиторите, съобразявайки се с тази забрана, уговарят разход/лихва, която е в съответствие със закона, следователно не противоречи и на добрите нрави. В случая, видно от приложения по делото договор за кредит е видно, че уговорения годишен лихвен процент е в размер на 38,01 %, а размерът на ГПР е в размер на 38,93%, т.е. в рамките на въведеното в ЗПК ограничение, следователно клаузите, с които са уговорени са действителни – не са нищожни поради противоречието им със закона, не са нищожни и като противоречащи на добрите нрави. Съдът съобрази също така, че по естеството си добрите нрави представляват морални норми, на които законът е придал правно значение, защото правната последица от тяхното нарушаване е приравнена с тази на противоречието на договора със закона (чл. 26, ал. 1 ЗЗД). Добрите нрави не са писани, систематизирани и конкретизирани правила, а съществуват като общи принципи или произтичат от тях (в този смисъл е Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. на ВКС по т. д. № 1/2009 г., ОСТК). Съдържанието на понятието "добри нрави" следва да се търси в обективните морални категории, които са възприети в обществото, но поради своя социално-етичен характер не са скрепени със закон и основно са свързани със забраната да се вреди другиму, възползвайки се от неговото неравностойно възрастово, социално, здравословно или материално положение. Изхождайки от понятието за „добри нрави“ съдът намира, че договорената лихва в размер на 38,01 % не нарушава добрите нрави, като съобрази, че кредитодателят има право на възнаграждение за предоставената услуга и това възнаграждение е определено в разумни рамки и не нарушава правното положение на едната (по-слабата страна) спрямо другата. От друга страна, както беше посочено и по-горе, при определяне на максималния размер на годишния процент разходите, законодателят е изходил именно от тези неписани етични правила и е въвел тази граница именно за да гарантира ненарушаването на равновесието между правата и задълженията на по-слабата и по-силната страна в това правоотношение, както и за да предотврати увреждане на по-слабата страна, чрез заплащането на необосновано висока лихва. Именно този размер законодателят е определил като точка, която

гарантира спазване на морала и етичните правила.

Съдът съобрази също така, че в договора е инкорпориран погасителен план, който съдържа информация за размера, броя, периодичността и датите на плащане на погасителните вноски, а разпределение на вноските между различните неизплатени суми по арг. от чл. 11, ал. 1, т. 11 ЗПК не е необходимо, доколкото в случая страните са уговорили фиксиран лихвен процент.

Съдът споделя доводите на ответника за нищожност на клаузата, предвиждаща заплащане на неустойка за неизпълнение на задължението на кредитополучателя по чл. 11 от договора да предостави обезпечение за задължението си, във връзка с което с Разпореждане № 107373/07.11.2022 г. по ч.гр.д. № 54274/2022 г. по описа на СРС, 157 с-в съдът е отхвърлил заявлението в частта за претендираната сума по записа на заповед, обезпечаваща вземането за неустойка. Предоставянето на обезпечение само по себе си обезпечава изпълнението на главното задължение на кредитополучателя, а именно да върне заетата сума в уговорените срокове и в случай на неизпълнение, в зависимост от предоставеното обезпечение, кредиторът да може да предприеме принудително изпълнение срещу поръчителите. В общия случай, предоставянето на обезпечение е условие за сключване на договора, респективно при непредоставянето му от страна на кредитополучателят, кредиторът не би предоставил заемната сума или ако я предостави, това ще се отрази на размера на уговорената лихва – към повишаването ѝ. Освен това, изхождайки от характера на неустойката – да обезщети изправната страна за претърпените вреди, без да се налага същите да бъдат установявани по размер, на практика от непредоставянето на обезпечение не може да настъпи вреда, доколкото обезпечението представлява допълнителна гаранция за изпълнение на едно парично задължение. Вреди могат да настъпят от неизпълнението на главното задължение на кредитополучателя да върне заетата сума. Липсата на обезпечение не представлява вреда, а е фактор свързан с кредитния риск. За това непредоставянето на обезпечение не може да се санкционира с неустойка. Неустойка за неизпълнение на акцесорно задължение, което не е свързано пряко с претърпените вреди, е типичен пример за неустойка, която излиза извън присъщите си функции и цели единствено постигането на неоснователно обогатяване. Според т.3 от Тълкувателно решение № 1 от 15.06.2010 г. на ВКС по тълк. дело № 1/2009 г., ОСТК, нищожна, поради накърняване на добрите нрави, е тази клауза за неустойка, уговорена извън присъщите ѝ обезпечителна, обезщетителна и санкционна функции. В същото решение като критерии при преценката на съда дали дадена неустоечна клауза е нищожна, поради противоречие на добрите нрави, са заложени: 1) естеството им на парични или на непарични и размерът на задълженията, изпълнението на които се обезпечава с неустойка; 2) дали изпълнението на задължението е обезпечено с други правни способности-поръчителство, залог, ипотека и др.; 3) вид на уговорената неустойка (компенсаторна или мораторна) и вида на неизпълнение на задължението - съществено или за незначителна негова част; 4) съотношението между размера на уговорената неустойка и очакваните от неизпълнение на задължението вреди, като изброяването е примерно. В този смисъл, уговорената в чл. 5.6. от договора неустойка не обезпечава парично задължение, а както бе посочено по-горе представлява цената, която кредитополучателят следва да плати поради повишения кредитен риск за кредитополучателя. И по-горе бе изложено, че вреди от непредоставянето на обезпечението не може да има, още повече към момента на сключване на договора (към този момент съдът дължи преценка на посочените критерии), когато кредитополучателят не е бил в неизпълнение на главното задължение на кредитора.

Съобразявайки размера на уговорената неустойка размера на предоставения кредит, както и с условията по кредита, а именно размера на ГПР, следва, че кредиторът във всички случаи ще се обогати неоснователно с размера на уговорената неустойка.

Нищожността на неустоечната клауза не влече след себе си нищожност на целия договор, доколкото съгласно разпоредбата на чл. 21, ал. 1 ЗПК всяка клауза в договор за потребителски кредит, имаща за цел или резултат заобикаляне изискванията на този закон, е нищожна и от друга страна, договорът би бил действителен дори да не беше предвидена неустойка за непредоставяне на обезпечение. Въпреки че липсват подобни твърдения в отговора на исковата молба, следва да се отбележи, че начислената неустойка не следва да бъде включена при изчислението на ГПР и в този смисъл съдът намира, че са спазени изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК за посочване на размера на ГПР. В този смисъл съдът съобрази, че съгласно чл. 19, ал. 1 от ЗПК в годишния процент на разходите се включват както дължимите лихви, така и други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т. ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора. В чл. 19, ал. 3 от ЗПК са посочени изключенията и те са свързани с разходите, които потребителят заплаща при неизпълнение на задълженията си по договора за потребителски кредит, разходите, различни от покупната цена на стоката или услугата, които потребителят дължи при покупка на стока или предоставяне на услуга, независимо дали плащането се извършва в брой или чрез кредит; и разходите за поддържане на сметка във връзка с договора за потребителски кредит, разходите за използване на платежен инструмент, позволяващ извършването на плащания, свързани с усвояването или погасяването на кредита, както и други разходи, свързани с извършването на плащанията, ако откриването на сметката не е задължително и разходите, свързани със сметката, са посочени ясно и отделно в договора за кредит или в друг договор, сключен с потребителя. В този смисъл уговорената в договора неустойка при неизпълнение на задължението на кредитополучателя да предостави обезпечение не представлява разход, който следва да намери отражение при изчисляването на ГПР, тъй като по съществото си е разход, който кредитополучателят заплаща при неизпълнение на свое задължение. Следователно следва да се приеме, че процесният договор за кредит отговаря на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 ЗПК, доколкото доводите на ищеца за нищожност на договора по отношение на размера на ГПР се свежда до доводите му, че при посочването му следва да се включи размера на дължимата неустойка.

Въз основа на всичко изложено и след като съобрази, че ответникът не твърди и не сочи доказателства за погасяване на предоставената му по договора за кредит сума, както и уговорената договорна лихва, доказано се явява изцяло вземането по каузалното правоотношение, респективно и дължимостта на претендираната сума по записа на заповед, предмет на настоящия иск. Следователно предявеният иск се явява изцяло основателен, поради което следва да бъде уважен.

По разноските:

В съответствие със задължителните тълкувателни разяснения на Тълкувателно решение № 4/2013 г. на ОСГТК на ВКС, т. 12, съдът следва да се произнесе и по разпределението на отговорността за разноски в заповедното и исковото производство. При този изход на делото право на разноски има ищецът, който е направил своевременно искане за присъждане на разноски само в исковото производство, поради което съдът от заявеното от ищеца. Същият е сторил разноски в размер на 25 лв. за платена държавна такса, които следва да се присъдят в тежест на ответника.

Мотивиран от гореизложеното, настоящият състав на Софийски районен съд

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО по предявения от ищеца „**Финанси Център**“ ООД, ЕИК: 204980283, положителен установителен иск по реда на **чл. 422 ГПК** с правно основание **чл. 538, ал. 1, вр. чл. 505, ал. 1 ТЗ** че ответникът **К. П. Б.**, ЕГН: *****, **ДЪЛЖИ НА** ищеца „**Финанси Център**“ ООД, ЕИК: 204980283 сумата **709,40 лв.**, представляваща вземане по издаден от ответника запис на заповед от 18.04.2022 г., с падеж на предявяване, обезпечаващ задължения на ответника в размер на 600,00 лв. главница и 109,40 лв. договорна лихва за периода 18.04.2022 г.-28.10.2022 г., по договор за заем между страните № F90006231 от 18.04.2022 г., ведно със законната лихва от датата на депозиране на заявлението по чл. 417 ГПК - 06.10.2022 г., до окончателното изплащане на вземането, за която сума е издадена заповед за изпълнение от 07.11.2022 г. по ч. гр. д. № 54274/2022 г. на СРС, 157 състав.

ОСЪЖДА К. П. Б., ЕГН: *****, **ДА ЗАПЛАТИ НА** „**Финанси Център**“ ООД, ЕИК: 204980283, на основание **чл. 78, ал. 1 ГПК** сумата **25,00 лв.** – разноси в исковото производство за държавна такса.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски градски съд в двуседмичен срок от връчване на препис на страните.

ПРЕПИС от решението да се връчи на страните.

Съдия при Софийски районен съд: _____